

נשירה סמויה של תלמידי תיכון בלמידה מרחוק (פוסטר)

חגית מישר-טל
מכון טכנולוגי חולון HIT
hagitmt@hit.ac.il

דניאל כץ
מכון טכנולוגי חולון HIT
danielkatz122@gmail.com

אלעד דניאל
מכון טכנולוגי חולון HIT
eladd276@gmail.com

Hidden Dropouts of High School Students in Distance Education (poster)

Elad Daniel
Holon Institute of Technology
eladd276@gmail.com

Daniel Katz
Holon Institute of Technology
danielkatz122@gmail.com

Hagit Meishar-Tal
Holon Institute of Technology
hagitmt@hit.ac.il

Abstract

During the Covid-19 period, teachers who teach in formal education were required to move to distance learning without prior preparation, and had to cope with the loss of control and supervision over students as well as, with poor interaction with them. These challenges led to hidden dropouts of high school students and forced teachers to adopt new skills for detecting and dealing dropouts. The study is a qualitative study based on 12 semi-structured in-depth interviews with professional teachers, and other educational role holders in Israeli high schools. Participants were asked to share their personal perspectives and describe their experience of distance learning with reference to students' dropouts. The study identifies three common causes of students' dropouts: Students at risk, lack of intrinsic motivation and commitment to the learning process, and lack of distance learning skills. The ways teachers identify hidden dropouts signs were: low student engagement during the online lesson, loss of communication with the learner, poor attendance and decreased achievements. Teachers cope with dropouts by maintaining student involvement during the online lesson, making changes in learning content, enforcing camera opening during lessons, monitor and immediately address absences. The study raises the need for early identification of the dropouts and paying attention to struggling students while creating a strong sense of belonging in order to successfully deal with the phenomenon and eliminate it even before it occurs.

Keywords: distance learning, dropouts; students at risk.

תקציר

במהלך תקופת הקורונה נדרשו מורים המלמדים במערכת החינוך הפורמלית, לעבור ללמידה בהוראה מרחוק ללא הכנה מוקדמת. על אף הניסיון הרב שנצבר במערכת החינוך הישראלית בנוגע לפעילות בשעת משבר חירום לאומי, משבר הקורונה יצר אתגרים חדשים שמערכת החינוך מעולם לא פגשה. אנשי ההוראה פגשו לראשונה את פלטפורמת ההוראה המקוונת מרחוק, ונדרשו להתמודד, בסביבת הוראה לא מוכרת, עם אובדן השליטה והפיקוח על התלמידים וכן, עם אינטראקציה לקויה מול התלמידים בשל ההפרדה הפיזית. אתגרים אלו הובילו למקרי נשירה סמויה של תלמידי תיכון ואילצו את המורים לסגל לעצמם מיומנויות חדשות עבור איתור של מקרי נשירה בהוראה מרחוק והתמודדות עם מקרי נשירה שונים שעלו. המחקר הינו מחקר איכותני המבוסס על שלוש שאלות מחקר עיקריות: אילו גורמים עלולים להוביל למקרי נשירה של תלמידי תיכון בעת למידה הנעשית בפלטפורמות להוראה מרחוק? אילו סימנים עלולים להעיד על מקרי נשירה של תלמידי תיכון הלומדים בפלטפורמות ללמידה מרחוק וכיצד מורים נוהגים לזהות סימנים אלו? כיצד מורי תיכון המלמדים בהוראה מרחוק נוהגים להתמודד עם סימנים המעידים על מקרי נשירה של תלמידי תיכון הלומדים בהוראה מרחוק? הממצאים נאספו באמצעות 12 ראיונות עומק חצי מובנים עם מורים מקצועיים ובעלי תפקידים חינוכיים נוספים בבתי ספר תיכוניים ברחבי הארץ. המשתתפים התבקשו לשתף את נקודות המבט האישית שלהם

ולתאר את חוויתם מהלמידה מרחוק תוך התייחסות לנשירת תלמידים. הניתוח התבצע באמצעות קידוד התוכן, זיהוי ומיון הנתונים על פי קטגוריות משמעותיות שחזרו על עצמן. הקטגוריות שנמצאו משקפות ומפרטות את הגורמים השכיחים לנשירת תלמידים והן: תלמידים בסיכון, היעדר מוטיבציה פנימית ומחויבות לתהליך הלמידה, היעדר מיומנויות ללמידה מרחוק. בנוסף, ממצאי המחקר מעלים ארבעה אינדיקטורים לזיהוי של סימני נשירה סמויה: מעורבות נמוכה של התלמידים במהלך השיעור המקוון, ניתוק התקשורת מצד הלומד, נוכחות לקויה וירידה בהישגים. כמו כן, ממצאי המחקר חושפים את דרכי ההתמודדות של המורים למניעת מקרי נשירה לאחר זיהוי סימנים אלו: שמירה על מעורבות הלומדים במהלך השיעור המקוון, ביצוע שינויים באופן העברת תכני הלימוד, הפעלת סנקציות ופעולות נוספות שנועדו לסייע בפתיחת המצלמות של התלמידים, בקרה וטיפול מידי בהיעדרויות, ומתן הקלות והתאמות שונות לתלמידים באופן בלתי פורמאלי. המחקר מעלה את הצורך בזיהוי מוקדם של תהליך הנשירה ומתן תשומת לב לתלמידים מתקשים תוך יצירת תחושת שייכות חזקה לא רק בהקשר הלימודי בכדי להצליח להתמודד עם התופעה ולמגר אותה עוד לפני שמתרחשת.

מילות מפתח: הוראה מרחוק; נשירה סמויה; תלמידים בסיכון.

מקורות

- בן רבי, ד', ברוך-קוברסקי, ר', נבות, מ' וקונסטנטינוב צ' (2014). **הנשירה הסמויה בישראל: בחינה מחודשת של ניתוק בקרב תלמידי בתי ספר**. מכון מאיירס-ג'וינט-ברוקדייל. נדלה מתוך: <https://did.li/589qI>
- וינינגר, א' (2014). **נשירה סמויה וביקורים לא סדירים במערכת החינוך**. הכנסת – מרכז המחקר והמידע. נדלה מתוך: <https://did.li/VFvIC>
- כהן-נבות, מ', אלנבוגן-פרנקוביץ, ש' וריינפלד, ת' (2001). **הנשירה הגלויה והסמויה בקרב בני נוער**. הכנסת – מרכז המחקר והמידע. נדלה מתוך: <https://did.li/t3pCN>
- להב ח. (2012). **מ"נשירה סמויה" ל"נשירה גלויה" ומה שביניהם**, בתוך: **מניתוק לשילוב 17**, הוצאת מינהל חברה ונוער, משרד החינוך ירושלים, עמ' 7–32.
- משרד מבקר המדינה (2021). **הוראה ולמידה מרחוק בתקופת הקורונה**. דו"ח מיוחד – **התמודדות מדינת ישראל עם משבר הקורונה**. נדלה מתוך: <https://did.li/DHNw5>
- צבירן, ג', להב, ח' (2020). **זוח מת"ת – נשירת תלמידים ממערכת החינוך" הגדרה, מדידה וניבוי**. יוזמה – מרכז לידע ולמחקר בחינוך. נדלה מתוך: <https://bit.ly/2P2FSRy>
- Lee, V. E., & Burkam, D. T. (2003). Dropping out of high school: The role of school organization and structure. *American educational research journal*, 40(2), 353–393.
<https://doi.org/10.3102/00028312040002353>
- Rice, K. L. (2006). A comprehensive look at distance education in the K-12 context. *Journal of Research on Technology in Education*, 38(4), 425-448.
- Simpson, O. (2004). The impact on retention of interventions to support distance learning students. *Open Learning: The Journal of Open, Distance and e-Learning*, 19(1), 79–95.
<https://doi.org/10.1080/0268051042000177863>